

Lehekülgi ülikooli komsomoliajaloost

HUVIALARINGID JA TÖÖKASVATUS

1945/46. õppeaasta oli esimene sõjajärgne õppeaasta. 1945. aasta augustis võtsid EK(b)P Keskkomitee ja ENSV valitsus vastu otsuse Tartu Riikliku Ülikooli materiaalse kindlustamise ning õppe- ja kasvatustöö parandamise kohta. Ka partei linnakomitee büroo arutas korduvalt ülikooli asju. Põhjalikum arutus oli 31. juulil 1945.

17. septembril alustas Tartu Riiklik Ülikool õppetööd. Uus õppeaasta oli toonud kaasa tubli täienduse: sisseastujate hulgas oli 20 Suurest Isamaasõjast osavõtnut ja üle 40 kommunistliku noore. 1945. aastaks kasvas komsomoliorganisatsioon 68-liikmeliseks. See võimaldas ka teaduskonniti jõude paremini jaotada. Tollel loeti kehakultuuriteaduskonda eraldi üksuseks (Kehalise Kasvatuse Instituut), sinna kinnitati vabastatud komsomolisekretäriks V. Herzen.

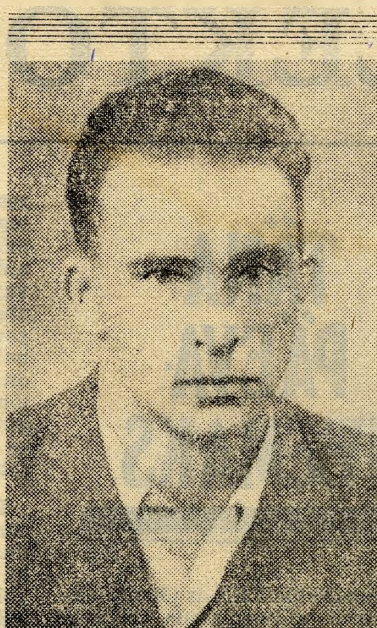
Tartu Riikliku Ülikooli komsomoliorganisatsioon jagunes teaduskonniti kolmeks. Mõnes teaduskonnas oli võimalik luua omaette organisatsioon, mõned teaduskonnad pidid liikmete vähesuse tõttu ühinema. Tegutsesid arstiteaduskonna algorganisatsioon (sekretär H. Luuri), ajalo-keeleteaduskonna algorganisatsioon (sekretär K. Siilivask) ja ülejäänud teaduskondade algorganisatsioon (sekretär U. Tombak).

Komsomoli mõju tugevnes ka teistes organisatsioonides. Üliõpilaste ametiühingu komitee üheteistkümnest liikmest olid kaheksa kommunistlikud noored, seinalehe toimetuse viieliikmelises koosseisus oli kolm kommunistlikku noort.

Olulist abi osutas Tartu Riikliku Ülikooli komsomoliorganisatsioon Tartu koolidele. TRÜ aktiivist tegutsesid koolide komsomolisekretärina 1. keskkoolis E. Närep, 2. keskkoolis V. Roonurm, 3. keskkoolis J. Kalits, tööstuskoolis E. Loige, õpetajate seminaris K. Rägo.

1945. aastal tuli ülikooli komsomoliorganisatsiooni tegevusse selliseid üritusi, millest osa kujunes ülikooli komsomolitraditsiooniks. Eelkõige oli see isetegevusringide sünni- ja taassünni aastaks. Suuri teeneid oli siin komsomolisekretär J. Partsil, kes pidas isetegevust kollektiivide kujundamise ja ideoloogilise mõjutamise oluliseks vahendiks. Komsomoliaktiiv oli kirjandusringi loomisega juba eeskuju näidanud. Kirjandusringi koondus huvilisi kõigist teaduskondadest. Tehti referaate, korraldati omaloominguvõistlusi, vaidlus- ja loomeõhtuid ning kirjanduslikke kohtuid. Ringi liikmed lugesid ette valminud töid, mida kaaslased arvustasid. Juhtnööre tööde kohandamiseks andsid õppejõud, eriti J. Feldbach ja K. Taev (kirjandusringi teaduslik juhendaja). Huvi kirjandusringi vastu näitas aktiivne võistlustest osavõtt. Plaanis oli võimaluse korral oma ajakirja väljaandmine, mis sisaldanuks ringiliikmete omaloomingut. Kavatseti luua sidemed Tartu Kirjanike Liiduga. Kirjandusringi viieliikmelisse juhatuses kuulusid E. Nirk, M. Kits, V. Villandi, A. Moorats ja F. Talu.

Aktiivselt alustas ka näitering, see kandis esialgu kõlavat nime: näitestuudio. Ringi kaudu tugevnesid ülikooli komsomoliorganisatsiooni sidemed «Vanemuisega». Ringi juhendajaks oli «Vanemuise» näitleja I. Tammur, ringi vanemaks arstiteaduskonna üliõpilane F. Lassur (Bochman). Näiteringi töökavva võeti näidendite, deklamatsioonide, kõnekoori, mono- ja dialoogide õppimine.

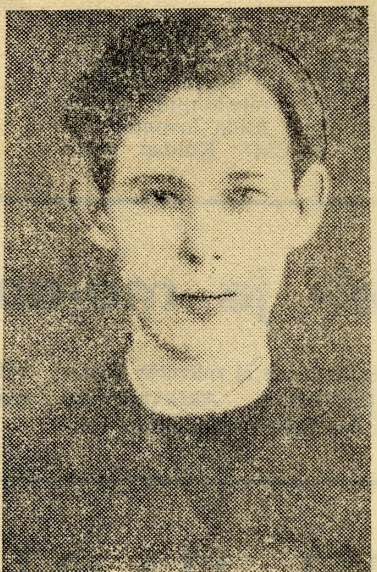

KARL SIILIVASK

Helilooja R. Riitsingu innustusel alustasid oma tegevust naiskoor 120 ja meeskoor 70 liikmega. Peale selle loodi 190-liikmeline segakoor. Nimetatute kõrval alustasid muusikaringiks ühendatuna tegevust ka 18-liikmeline salongiorkester, 9-liikmeline džässorkester. Rahvatantsuringis oli 30 paari tantsijaid. Isetegevusringide töös vajalikud summad saadi üliõpilaste ja teenistujate ametiühingult.

3. jaanuaril 1946 leidis komsomolikomitee juhtimisel ja korraldusel aset esimene üliõpilaste tegevuse ülevaatus. Linna kultuurimajas esinesid deklamaatorid, rahvatantsijad, naisvõimlejad, mees-, nais- ja segakoorid, salongi- ja džässorkester — kokku 340 inimest.

1945. aasta oktoobris taastati ülikoolis tuntud kergejõustiklase F. Kudu innustusel akadeemilise spordiklubi (ASK). Et klubi eesmärgid erinesid kodanlikust ASK-st, anti talle nimeks ülikooli spordiklubi (ÜSK). Aasta lõpuks oli klubil juba üle 300 liikme. Klubi esimees üliõpilane R. Bochman täitis oma ülesandeid hästi.

JAAN PARTS

Kujunesid ka esimesed töökasvatustraditsioonid. Seni oli täidetud ülesandeid n.-ö. hetkevajaduste järgi, nüüd hakati tegutseda plaanikindlamalt. Linna taastamistööde üldplaanis oli ülikooli põhikohustuseks varemete koristamine praeguselt Toomemäe veerult kehakultuuriteaduskonna hoone vastas ning mäe-

veerult Lätte ja Ülikooli tänava nurgal, linnanõukogu hoone taga. Esmakursuslastest moodustatud brigaadid abistasid ülikooli õppe-majandeid, eeskätt Raadit: võeti kartulit ja juurvilja, koristati teravilja.

1945. aasta sügisel viidi elamiskorda ühiselamu Kastani 12. Varuti ja veeti ülikoolile kütet. Jättepuid jõudsid Tartusse leotada. Üliõpilased käisid neid maha laadimas. 1945. aastal tõmmati Emajõeest välja ülikooli jaoks 1200 m³ propse. Osavad ja energilised tööbrigaadide moodustajad olid kommunistlikud noored J. Keerik ja E. Jegorov. Oma sööklas asusid appi üliõpilaste toimekonnad, kes graafiku kohaselt abistasid ettekandjaid, organisatoriks oli arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane P. Levin. Kõiki ettevõtmisi suunas üliõpilaste ametiühingukomitee käsikäs ELKNÜ ülikooli algorganisatsiooniga.

Taidluses ning töökasvatuses tegutses komsomol koos ametiühinguga. Üliõpilaskonna poliitkasvatustöö põhikoormus langas aga just komsomoliorganisatsioonile.

Suuri raskusi oli funktsioneeriva süsteemi väljakujundamisega. Tööd alustati poliitinformatsioonidega. Samal ajal peeti vajalikuks luua üliõpilaste hulgas poliitringe. Neid tehti õpirühmade ja kursuste kaupa, seetõttu olid poliitinformaator ja propagandist enamasti ühes isikus.

Poliitilise kasvatustöö praktiliseks kooliks olid NSV Liidu Ülemnõukogu valimised. Ettevalmistused valimisteks töid noortele uusi ülesandeid. Valimiste puhul organiseeritud 70 poliitringist juhtisid 34 ringi kommunistlikud noored. Poliitõpiringidesse kuulusid eranditult kõik üliõpilased. Akadeemilistel veerdundidel loengute vaheajal informeerisid agitaatorid üliõpilasrühmi aktuaalsetest sündmustest. Üliõpilastest agitaatorid ja propagandistid (kokku ligi 2000) olid ühtlasi linna parteikomitee käsutuses. Valimistepäeval olid agitpunktis kõik kommunistlikud noored ja neile lisaks veel 78 üliõpilast väljastpoolt komsomoliorganisatsiooni. Valimiste puhul tehti eest tõsteti esle kommunistlikke noori E. Laursoni, E. Prinki, E. Närepi, V. Roonurme, S. Jänest jt.

Komsomoli tähelepanuringis oli ka õpiedukus. Koosolekutel rõhutati iga kommunistliku noore isikliku eeskuju tähtsust ning vastutust.

1945. aastal astuti samme sidemete tihendamiseks NSV Liidu teiste kõrgõppeasutustega. Komsomolisekretär J. Parts sõitis Riiga tutvuma sealse ülikooli komsomoliorganisatsiooniga. Selle tulemusena sõlmisid Tartu ja Riia ülikooli kommunistlikud noored sotsialistliku võistluse lepingu. Mõlemad pooled kohustusid kõigiti kaasa aitama teadmiste paremale omandamisele, asutama ülikoolide juures teaduslikke ringe, tõmmates neisse kaasa rohkesti kaasüliõpilasi. Erilist tähelepanu pöördi üliõpilaste abistamisele marksismi-leninismi aluste omandamisel. Kommunistlikud noored kohustusid arendama kehakultuuri ja sporti ning organiseerima laialdaselt isetegevust. Leping sõlmiti 1945/46. õppeaastaks. Võetud kohustused täitmise kontrollimiseks pidid TRÜ esindajad külastama Läti RÜ-d ning selle delegatsioon TRÜ-d. Kahjuks hiljem lepingu täitmisest kokkuvõtteid ei tehtud.

(Järgneb.)